

Taipalsaaren kunta

Talousarvio 2018

Taloussuunnitelma 2019–2020

SISÄLLYSLUETTELO

1.	TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	4
1.1	Taloussuunnittelun perusteet.....	4
1.2	Suunnittelun taloudelliset perusteet	4
1.2.1	Yleinen taloudellinen tilanne	4
1.2.2	Taipalsaaren kuntatalouden perusteet	5
1.2.3	Verotulot	6
1.2.4	Valtionosuudet	7
1.3	Kuntastrategia ja muut suunnitteluperusteet.....	8
1.3.1	Väestön rakenne ja väestömäärän kehitys.....	8
1.3.2	Työpaikat	10
1.3.3	Eksoten maksuosuus.....	11
1.4	Riskianalyysi.....	11
2.	TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA	12
2.1	Talousarvion sitovuus ja tilivelvolliset.....	12
2.2	Talousarvion seuranta	14
3.	KÄYTTÖTALOUSOSA.....	16
3.1	Toimintatuottojen ja -kulujen jakautuminen meno- ja tulolajeittain.....	16
3.2	Talousarvion sisäiset erät	17
3.3	Talousarvio ja -suunnitelma / Tuloslaskelma 2015–2019.....	18
3.4.	Tehtäväalueiden tuloarviot, määrärahat ja tavoitteet.....	19
100	Vaalit	19
200	Tarkastus ja arviointi	19
30	Konsernihallinto	19
300	Hallintopalvelut	19
310	Tukipalvelut	22
320	Kehittämispalvelut.....	23
330	Sosiaali- ja terveystaloudet.....	24
40	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	26
400	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinto	26
470	Perusopetus.....	27
480	Varhaiskasvatus	28
490	Kulttuuri ja vapaa-aika	29
50	Tekniset palvelut	31
500	Teknisten palveluiden hallinto	31
510	Kaavoitus.....	32

570 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut.....	32
580 Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet	34
590 Vesihuoltolaitos.....	35
4. TULOSLASKELMAOSA	36
4.1 Tuloslaskelmaosan tuloarviot ja määrärahat.....	36
5. RAHOITUSOSA.....	37
5.1 Rahoituslaskelma	37
6. HENKILÖSTÖOSA	38
6.1 Henkilöstön lukumäärä	38
6.2 Henkilöstökulut	38
7. INVESTOINTIOSA.....	39
7.1 Investointiohjelma 2018 ja investointisuunnitelma 2019–2020.....	39
8. KONSERNIOSA	40
8.1 Tytäryhtiöiden tavoitteet vuodelle 2018.....	40

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1 Taloussuunnittelun perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelu-kausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteutuvat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Maakunta- ja soteuudistusta on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Muutokseen liittyviä lakeja ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty eikä niitä ehdittäne hyväksyä vuoden 2017 aikana. Lakia valmisteltävien tietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä, vaan on tukeuduttava olemassa olevaan lainsäädäntöön. Siksi Kuntaliitto suosittelee nykyisten ohjeiden perusteella, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2020 taloussuunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta.

1.2 Suunnittelun taloudelliset perusteet

1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Vuoden 2017 talouskasvusta on esitetty jo monia ennakkollisia tilastotietoja. Niiden mukaan talouskasvu on alkuvuonna vahvistunut yhä viime vuoden lukemista. Talouden kasvulukujen kiihtyminen perustuu pitkälti siihen, että Suomen vienti on lähtenyt kauan odotettuun kasvuun maailmantalouden imussa ja kasvun odotetaan jatkuvan myös lähivuosina. Maailmantaloudessa voimakkainta kasvua ylläpitävät perinteiseen tapaan nousevat taloudet, mutta kehitys on piristynyt myös jo teollistuneissa länsimaissa. Myös euroalueella kasvu on ollut odotettua vahvempaa.

Valtiovarainministeriön mukaan BKT kasvaa tänä vuonna 2,9 prosenttia. Ensi vuodelle kasvun odotetaan hiipuvan hieman, sillä bruttokansantuotteen kasvuksi ennustetaan 2,1 prosenttia. Kuluva vuosi lienee siis suhdannehuippuvuosi, jolloin talouskasvu tukeutuu voimakkaasti paitsi kotimaiseen kulutukseen ja investointeihin niin myös piristyvään vientikysyntään.

Ensi vuonna kasvuvauhdin ennakoidaan hieman hidastuvan yksityisessä kulutuksessa ja investoinneissa, mutta vastaavasti nopeutuvan viennissä. Viennin kasvuedellytyksiä tukee maailmantalouden hyvä vire ja yritysten kustannuskilpailukyyn kohentuminen kiky-sopimuksen ansiosta. VM olettaakin, että Suomen pitkään vallinnut markkinaosuuksien menetys vientimarkkinoilla päättyy vihdoinkin. Tämä vaikuttaa

myös yksityisiin investointeihin, joissa kasvun painopiste siirtyy rakentamisesta, erityisesti asuinrakentamisesta, teollisuuden tuotannollisiin investointeihin.

Ansiokehityksen ohella kotimaista kysyntää vahvistaa hiljalleen koheneva työllisyys. Yksityinen kulutus kasvaa valtiovarainministeriön mukaan tänä vuonna 2,4 prosenttia.

Lähde: Kuntaliitto

1.2.2 Taipalsaaren kuntatalouden perusteet

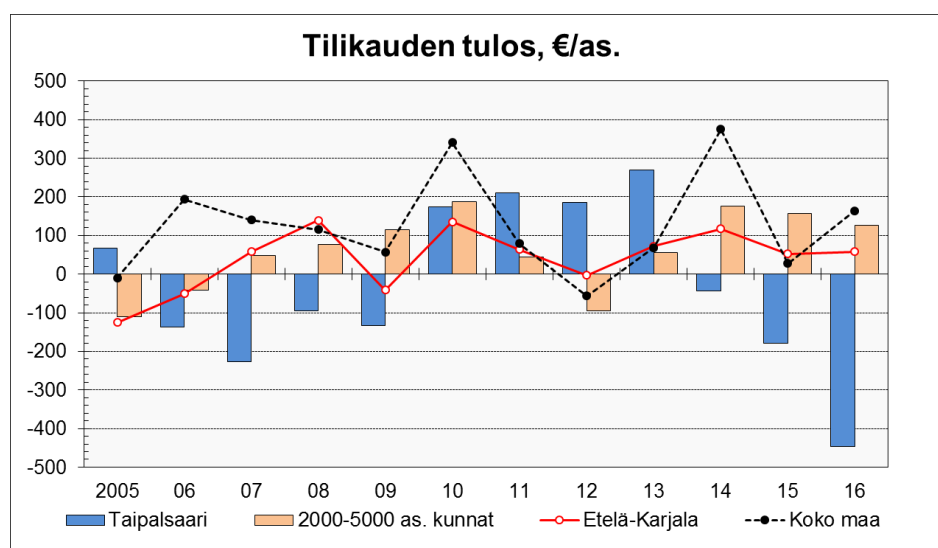
Taipalsaaren kunnanvaltuusto hyväksyi 20.9.2017 §69 kuntastrategian vuosille 2017-2021. Kuntastrategian visiossa on kuvattu tahtotila pysyä taloudellisesti itsenäisenä ja haluttuna asuin- ja vapaa-ajanpaikkakuntana. Taloudelliseen itsenäisyyteen sisällytyt toimenpiteet ajanjaksolla 2017-2021 ovat:

- tasapainoinen talous ja talousjohtaminen
- pitkäjänteinen investointien suunnittelu
- henkilöstövoimavarajohtaminen.

Kuntastrategiaa työstäessään kunnanhallitus valitsi keskuudestaan taloustyöryhmän jatkamaan kuntastrategiassa mainittujen toimenpiteiden edellyttämien linjausten valmistelua.

Taipalsaaren kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuodesta 2014 lähtien. Myös vuoden 2017 tulos muodostuu alijäämäiseksi. Mikäli talouden heikko tilanne jatkuu entisen kaltaisena eikä erityisiin toimenpiteisiin ryhdytä, aiempien vuosien kertyneet ylijäämät on käytetty viimeistään vuonna 2019. Tuolloin kunnan täytyy ryhtyä kuntalain 110 §:n mukaisiin alijäämän kattamistoimenpiteisiin. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee tällöin taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Hyväksytty kuntastrategia edellyttää tasapainoista taloutta. Tämän on tunnustettu edellyttävän toiminnallisia muutoksia, joilla kustannuksia leikataan pysyvällä tavalla. Ns. juustohöyläys ei enää ole riittävä toimenpide.

Kuva: Taipalsaaren kunnan tulos €/asukas vuosina 2005-2016.

Kunnan vuoden 2018 talousarvion käyttötalousmenojen loppusumma on 27 633 079 euroa. Siinä on vähennystä vuoden 2017 muutettuun talousarvion verrattuna 1,1 % eli 308 057 euroa. Käyttötaloustuloja on arvioitu kertyvän 3 914 864 euroa, joka on 1,8 % vuoden 2017 talousarviota vähemmän.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettua lakia on ehdotettu muutettavaksi siten, että pieni- ja keskituloisilta perittäviä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettaisiin. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja ehdotetaan alennettavaksi siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu olisi 50 prosenttia nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta.

Muutoksen johdosta kuntien maksutuottojen arvioidaan alenevan noin 71 miljoonaa euroa. Kunnille tätä maksutuottojen alenemaa kompensoidaan mm. yhteisöverojen tuottojen ja peruspalvelujen valtionosuuksien kautta. Taipalsaaren kunnan talousarviossa tämä on huomioitu maksutuottojen kohdalla noin 100.000 euron maksutuottojen alenemisella. Kuntaliitto on huomionnut em. erän kompensoinnin verotulojen ja valtionosuuksien ennustelaskureissa ja siten ne on huomioitu myös kunnan em. erissä osana vuoden 2018 talousarvioesitystä.

Suurin yksittäinen valtuustotasoinen tulosalue on Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin maksuosuus 13 365 600 euroa. Muita kuntien kanssa yhteistyössä hoidettavien tehtävien kustannuksia ovat maksuosuus Etelä-Karjalan pelastuslaitokselle, Lappeenrannan kaupungille ja Lappeenrannan seudun ympäristötoimelle.

Verorahoitus (verot ja valtionosuudet yhteensä) on 25,34 miljoonaa euroa ja siinä on kasvua 0,4 % vuoden 2017 muutettuun talousarvioon verrattuna.

Palkkoja talousarvioon sisältyy 5 754 399 euroa, joka on 203 364 euroa (3,41 %) talousarvion 2017 palkkasummaa pienempi. Talousarvioesitys on suurin piirtein yhtäsuuri kuin vuoden 2016 toteuma. Vuoden 2017 toteumaennuste vastaa lähestulkoon vuoden 2016 summaa. Henkilösivukuluja talousarviossa on 1 551 034 euroa. Kuntalan virka- ja työehtosopimukset päättyvät tammikuun lopussa 2018. Virka- ja työehtosopimukseen liittyvät neuvottelut ovat kesken. Vuoden 2018 talousarvioon on varattu palkankorotuksiin keskitetysti 100.000 euroa (sisältää myös sivukulujen osuuden).

1.2.3 Verotulot

Talousarvio 2018 on laadittu käyttäen tuloveroprosenttia 20,50 %. Tuloveroprosentti on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana seuraavasti: Vuonna 2008 tuloveroprosentti oli 18,00 %, 2009 prosentti oli 19,00 %, vuodesta 2010 vuoteen 2014 tuloveroa perittiin 19,75 % ja vuodesta 2015 vuoteen 2016 tuloveroprosentti oli 20,00 %. Vuonna 2017 tuloveroprosentti on 20,50 %.

Keskimääräinen tuloveroprosentti koko maassa vuonna 2017 on 19,91 prosenttia (edellisenä vuonna 19,86 %) ja Etelä-Karjalassa 20,63 prosenttia. Verohallinnon verotulojen ennustekehikon mukaan vuoden 2017 efektiivinen veroaste Taipalsaarella on 14,97 %.

Keskimääräinen tuloveroprosentti koko maassa laskee vuonna 2018 ensimmäisen kerran kahteenkymmeneen vuoteen ollen 19,86 %. Tämä lasku johtuu pitkälti Helsingin puolen prosenttiyksikön veronalennuksesta.

Kiinteistöveroprosentit vuonna 2017 ovat Taipalsaaren kunnassa seuraavat:

- vakituinen asuinrakennus 0,50 %
- muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,10 %
- rakentamaton rakennuspaikka, 3,00 % ja
- yleinen kiinteistöveroprosentti/rakennukset/maapohja 1,05 %
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti 0,00 %.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2015	2016	2017**	2018**	2019**	2020**
Verolaji						
Kunnallisvero	16 103	16 565	16 608	16 632	17 116	8 147
<i>Muutos %</i>	1,6	2,9	0,3	0,1	2,9	-52,4
Yhteisövero	709	690	863	859	886	722
<i>Muutos %</i>	12,8	-2,8	25,1	-0,5	3,2	-18,6
Kiinteistövero	1 704	1 727	1 688	1 688	1 688	1 688
<i>Muutos %</i>	4,6	1,4	-2,3	0,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	18 516	18 981	19 159	19 179	19 690	10 557
<i>Muutos %</i>	2,2	2,5	0,9	0,1	2,7	-46,4

Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu

Kuva: Kuntaliton verotuloennuste vuosille 2017-2020. Vuoden 2020 luvuissa on arvioitu mahdollisen maakunta- ja soteuudistuksen vaikutus verotuloihin.

1.2.4 Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus myönnetään sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen, kirjastotoiminnan, yleisen kulttuuritoimen ja asukasperustaisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen järjestämiseen.

Myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmä ja verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus ovat osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät yleinen osa, erityisen harvan asutuksen ym. lisäosat, järjestelmämuutoksen taseus ja valtionosuudessa huomioon otettavat lisäykset ja vähennykset, mm. veromenetysten kompensatio.

Yksittäisen kunnan valtionosuus saadaan, kun kunnan laskennallisesta perusteesta/kustannuksesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on yhtä suuri (€/asukas) kaikissa kunnissa. Peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyy verotuloihin perustuva taseus, joka joko lisätään tai vähennetään valtionosuudesta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen verotulotasausta on 6 092 000 euroa. Verotulotasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero ja kunnan osuus yhteisöveron tuotosta. Taipalsaaren kunnan verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta sisältyy talousarvioon 900 000 euroa. Yhteensä peruspalvelujen valtionosuus talousarviossa vuonna 2018 on 6 992 000 euroa.

Valtionosuudesta vähennetään tai siihen lisätään opetus- ja kulttuuritoimen oppilas-, asukas- ja tuntiperusteiset valtionosuudet, jotka kunnissa, joissa ei esimerkiksi ole omaa lukiota, ovat yleensä miinusmerkkisiä. Talousarvioon sisältyy opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta -835 000 euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta tarkistetaan talousarviovuoden lopussa opetustoimen tilastointipäivän 20.9. mukaiseksi oppilasmääräperusteisen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan tuntiperusteisen valtionosuuden maksatuksessa.

Yhteensä valtionosuuksia talousarvioon 2018 on arvioitu kertyvän 6 157 000 euroa. Valtionosuuksien määrä on erilaisista valtionosuuksiin tehdyistä kompensoinneista huolimatta lähes saman suuruinen kuin vuonna 2017.

1.3 Kuntastrategia ja muut suunnitteluperusteet

Suomen taloudessa on tapahtunut käännettä positiiviseen suuntaan loppuvuodesta 2016 lähtien. Lappeenrannan seutukunta seuraa kehityksessä hiukan viiveellä suurempia kaupunkiseutuja ja käännettä talouskasvussa parempaan on odotettavissa myös Kaakonkulmalla. Tämä tulee heijastumaan myös työllisyystilanteeseen ja rakentamiseen. Kaakkois-Suomessa työttömiä työnhakijoita oli 2017 syyskuussa 12 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kunnittain tarkasteltuna matalin työttömyysaste 8 % oli Taipalsaarella.

Tässä tilanteessa Taipalsaaren kunnassa tehtiin kuntastrategian päivitys alkusyksyn 2017 aikana ja samalla selkeytettiin toiminnan painopisteitä ajan tasalle. Vision mukaan Taipalsaari on vuonna 2025 Etelä-Karjalan kaunein, saaristostaan tunnettu kunta, joka on taloudellisesti itsenäinen ja haluttu asuin- ja vapaa-ajan paikkakunta. Painopisteinä ovat elinvoima, yhteisöllisyys ja taloudellinen itsenäisyys.

Elinvoima tarkoittaa sitä, että Taipalsaari tarjoaa ihmisille ja yrityksille kasvuympäristön, joka on viihtyisä, turvallinen ja palveluiltaan kattava. Itsenäinen Taipalsaari voi luoda edellytyksiä yhteisöjen menestymiselle. Tähän liittyy oleellisesti kunnan tasapainoinen talous ja pitkäjänteinen investointien suunnittelu.

Yhteisöllisyyteen kuuluu oleellisesti se, että kunnassa ihmiset ja luonto kohtaavat; osallistutaan yhdessä toimintojen sekä palveluiden kehittämiseen. Toimintaedellytyksiä toiminnalle luodaan kohtaamispaikoilla ja tapahtumilla.

Käsillä olevassa talousarviossa on lähdetty toteuttamaan strategian linjauksia talous ja investoinnit edellä. Kunnan talouden vakaus on turvattava pitkäjänteisellä työllä ja edettävä maltillisesti ympäristön haasteet huomioiden. Merkittävämpiä ympäristöön liittyviä haasteita ovat aluetalouden ja työllisyyden kehittyminen sekä tuleva maa- ja soteuudistus.

1.3.1 Väestön rakenne ja väestömäärän kehitys

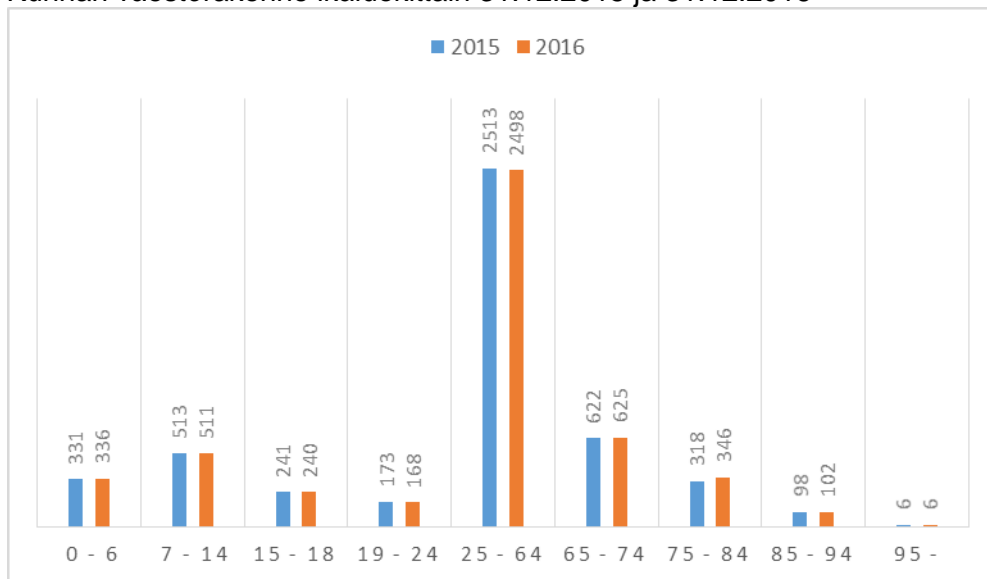
Kunnan väkiluku on laskenut vuodenvaihteesta 2016 lokakuuhun 2017 mennessä 67 henkilöllä. Väestömäärä 30.9.2017 oli 4 765 henkilöä.

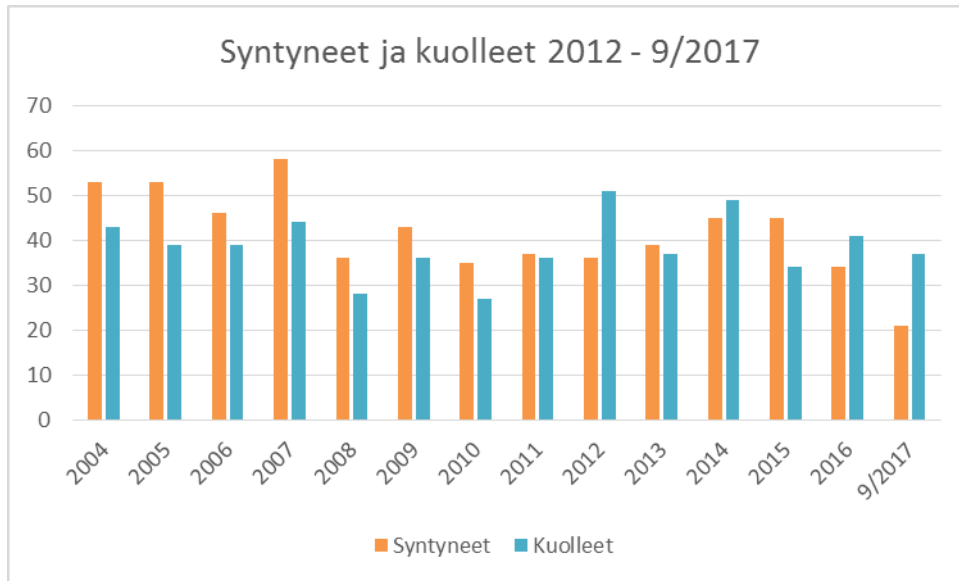

Taipalsaaren asukasluvun kehitys vuosina 2004- 9/2017

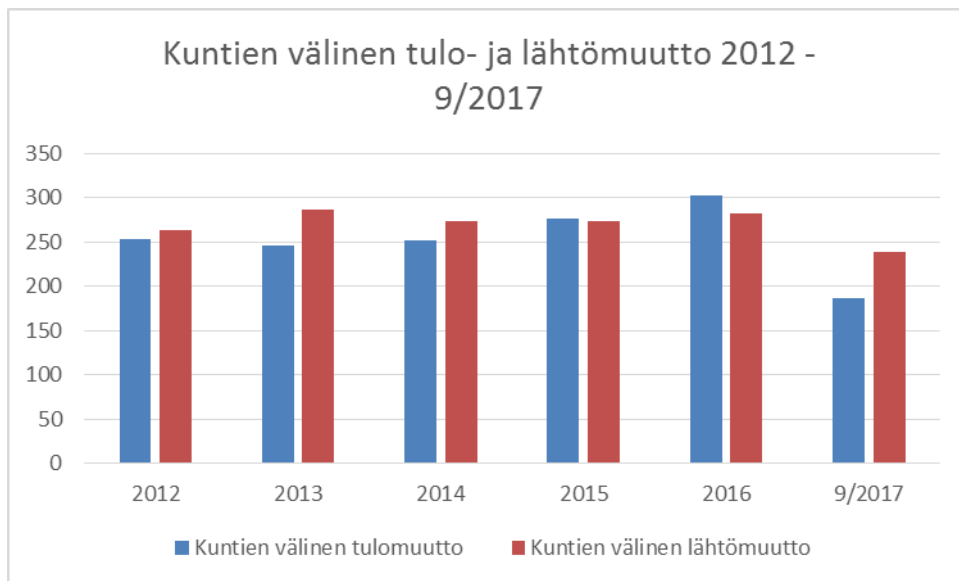
Kunnan väestörakenne ikäluokittain 31.12.2015 ja 31.12.2016

Väkiluku 31.12.2015 oli 4 815 henkeä ja 31.12.2016 4 832 henkeä
Lähde Tilastokeskus

Taipalsaaren kunnan syntyneiden ja kuolleiden määrän vaihtelu vuosina 2004-9/2017. Vuodelle 2017 on ennustettu syntyvän yhteensä 26 lasta.

1.3.2 Työpaikat

Työpaikat	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Yksityinen sektori	332	378	396	337	313	311
Valtio	11	0	0	1	2	0
Kunta	393	473	417	390	333	263
Valtioenemmistöinen Oy	2	1	1	1	1	1
Yrittäjät	260	271	283	256	252	249
Tuntematon	2	4	1	2	1	3
Alueella työssäkäyvät yhteensä	1 000	1 127	1 098	987	902	827

1.3.3 Eksoten maksuosuus

Erikoissairaanhoidon maksuosuus on määritelty yhteisen strategisen palvelusopimuksen mukaisesti kuntien kolmen edellisen vuoden laskennallisten osuuksien keskiarvojakauaman perusteella. Muun kuin erikoissairaanhoidon kuntalaskutusosuudet on määritelty yhteisen strategisen palvelusopimuksen mukaisesti kuntien kolmen edellisen vuoden nettotoimintamenoista johdettujen laskennallisten osuuksien keskiarvojakauaman perusteella. Lisäksi huomioidaan kuntien lisäostot.

Vuoden 2018 maksuosuus perustuu Eksoten suunniteltuun alijäämään (katetaan tilinpäätösennusteen 4,0 milj. euron ylijäämäisellä tuloksella).

Taipalsaaren kunnan maksuosuuden ennakoitu kehitys Eksoten talousarvioluonnoksen perusteella on seuraava (milj.eur):

TA2018	TS2019	TS2020
13,372	13,656	13,898

Vuoden 2018 maksuosuus ei sisällä palkankorotusvarauksia.

Taipalsaaren kunnan talousarvioon 2018 ja –suunnitelman 2019-2020 eurolukuihin sisältyy riskiä seuraavasti:

Vuoden 2018 osalta palkankorotuksia ei ole budjetoitu. Taloussuunnitelman 2019-2020 luvut on huomioitu 13,372 milj. euron tasolla. Mikäli taso nousee edellä esitetyksi, tulee kunnan oman talouden tasapainon saavuttamiseksi ja alijäämien välttämiseksi kate löytyä toisaalta.

1.4 Riskianalyysi

Taipalsaaren kunnan riskianalyysi

Taipalsaaren kunnan riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakoinnilla. Riskienhallinta pohjautuu kunnanvaltuuston 11.6.2014 §20 päättämään Taipalsaaren kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin sekä kunnanhallituksen 10.5.2016 §101 päättämään sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjeeseen. Toimialat ovat tehneet riskianalyysejä päivityksiä ennen talousarviovalmistelua ja analyyseistä kerättyjä havaintoja on huomioitu osana vuoden 2018 talousarviota. Vuonna 2016 toteutetusta laajemmasta toimialakohtaisesta riskienarvioinnista päähavainnoiksi nousi jossain määrin vanhentuneeksi koettu kuntastrategia. Silloinen kuntastrategia oli tehty paremman taloustilanteen vallitessa. Se aiheutti jossain määrin ristiriitaisuutta toiminnalle vuosittain asetettävien tavoitteiden ja hyväksytyyn kuntastrategian välille.

Riskianalyyseistä merkittävimmiten riskeiksi nousseet riskit on jaoteltu neljään luokkaan seuraavasti:

Strategiset riskit

- Uusi kuntastrategia on hyväksytty valtuustossa vuosille 2017-2021. Strategian jalkauttaminen vuoden 2018 toiminnassa on ensiarvoisen tärkeää.
- Sote-uudistuksen lainsäädäntö ja rahoitus voivat muuttaa kunnan toimintaympäristön täysin toisenlaiseksi vuodesta 2020 eteenpäin.

- Toimintaympäristön lisääntyvä taantuma ja vaikutukset elinkeinorakenteeseen. Tähän voidaan yrittää vaikuttaa toimimalla ennakoivasti yhteistyössä yritysten kanssa.
- Maakunnan väkimäärän aleneminen aiheuttaa lisää paineita kunnan vähenevään tulo-rahoitukseen ja lisääntyviin menoihin.

Taloudelliset riskit

- Valtionosuuksien leikkaukset ja ansiotulojen heikko kehitys. Uhkana tulo-rahoituksen riittämättömyys ja velkaantuminen.
- Hallitsematon kustannuskehitys sekä puutteellinen menojen hallinta
- Korkojen nousu tulevaisuudessa. Nykyinen korkotaso on maltillinen. Kunnan velkamäärä ei saa nousta määrättömästi, jotta mahdollinen koronnousu ei aiheuta hallitsemattomia korkomenoja.
- Erilaiset sopimusriskit edellyttävät sopimushallintaa, sopimusehtojen tarkentamista ja vakuuttamista.

Toiminnalliset riskit

- Tulevaisuuden palvelumallit
- Konserniyhtiöt ja niiden toimintaedellytykset
- Kunnan sisäisiä toiminnallisia riskejä ovat mm. henkilöstöriskit (esim. toimiminen yhden henkilön varassa), prosessien toimivuus, ICT-järjestelmien toimivuus
- Työhyvinvointi
- Resurssit

Vahinkoriskit

- Omaisuuden hoito ja ylläpito, korvausinvestoinnit
- Infran rakenteet, ympäristövahingot
- Luonnonilmiöt
- Vakuuttamisella pyritään poistamaan juuri omaisuuteen liittyviä riskejä. Kaikkien vahinkojen seurauksia ei kuitenkaan voi vakuuttamisella poistaa.

2. TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA

2.1 Talousarvion sitovuus ja tilivelvolliset

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät tehtävien ja toiminnan tavoitteiden määrärahat ja tuloarviot.

Toiminnalliset tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava. Toiminnan ja talouden yhteen kytkennän korostamisesta seuraa, että määrärahan tai tuloarvioiden muutosten vaikutukset toiminnallisiin tavoitteisiin selvitetään. Mikäli tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteista tapahtuneista muutoksista johtuen, on valtuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset.

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitus-

tarve katetaan. Toisaalta toimielin ei ole velvollinen käyttämään määrärahaa kokonaisuudessaan, jos toiminnalle asetetut tavoitteet muutoin saavutetaan tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin toteutuu.

Käyttötalousosa

Valtuustoon nähden sitovia eriä tehtäväaluekohtaiset sisäiset + ulkoiset toimintakulut määrärahoina ja vastaavasti ulkoiset + sisäiset toimintatuotot tuloarviona (bruttoperiaate). Valtuustoon nähden sitovia ovat käyttötalouden yhteydessä mainitut toiminnalliset tavoitteet.

Toimielimet hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa.

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat:

verotulot (kunnan tulovero, osuus yhteisöveron tuotosta, kiinteistövero)
valtionosuudet
rahoitustulot ja -menot

Investointiosa

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot, hankkeisiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot, sekä niiden jaksottuminen tulevalle talousarviovuodelle 2018 sekä suunnitteluvuosille 2019–2020. Investointien aktivointiraja on 10 000 euroa.

Investointiosan sitovuustaso määräytyy toimialakohtaisesti hankkeittain. Valtuustoon nähden sitovana eränä huomioidaan yksittäisen hankkeen tulo- ja menoarviot bruttoperiatteen mukaisesti.

Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Rahoitusosan sitovia eriä ovat:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- oman pääoman muutokset

Henkilöstöosa

Henkilöstöosassa esitetään kunnan ennakoitu henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstökulujen kehitys. Esitetty tieto ei ole sitova, vaan se on esitetty perustelutietona.

Konserniosia

Konserniosassa asetetut tavoitteet sitovat kunnan konsernijohtoa ja kunnan edustajia eri yhteisöissä.

Tilivelvolliset

Tilivelvollisia ovat seuraavat tehtäväalueiden toiminnasta ja taloudesta vastaavat toimielimet ja viranhaltijat:

Toimielin	Tehtäväalue	Toiminnasta ja taloudesta vastaava viranhaltija
Keskusvaalilautakunta	Vaalit	ei nimetty, toimielin vastaa
Tarkastuslautakunta	Tarkastus ja arviointi	ei nimetty, toimielin vastaa
Kunnanhallitus	Hallintopalvelut Tukipalvelut Kehittämispalvelut Sosiaali- ja terveystaloudet	Hallintojohtaja Hallintojohtaja Kunnanjohtaja Kunnanjohtaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinto Perusopetus Varhaiskasvatus Kulttuuri ja vapaa-aika	Sivistysjohtaja Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunta	Teknisten palveluiden hallinto Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut Liikenneväylät Kaavoitus Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet Kunnallistekniikka/vesihuoltolaitos	Tekninen johtaja Tekninen johtaja Tekninen johtaja Tekninen johtaja Tekninen johtaja Tekninen johtaja

2.2 Talousarvion seuranta

Talousarvion toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden seuranta suoritetaan seuraavasti:

Arvio taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tehtäväaluetasolla ja olennaisista toiminnan ja talouden poikkeamista talousarvioon verrattuna raportoidaan valtuustolle 1-6 kuukausilta.

Kunnanhallitukselle raportoidaan säännöllisesti:

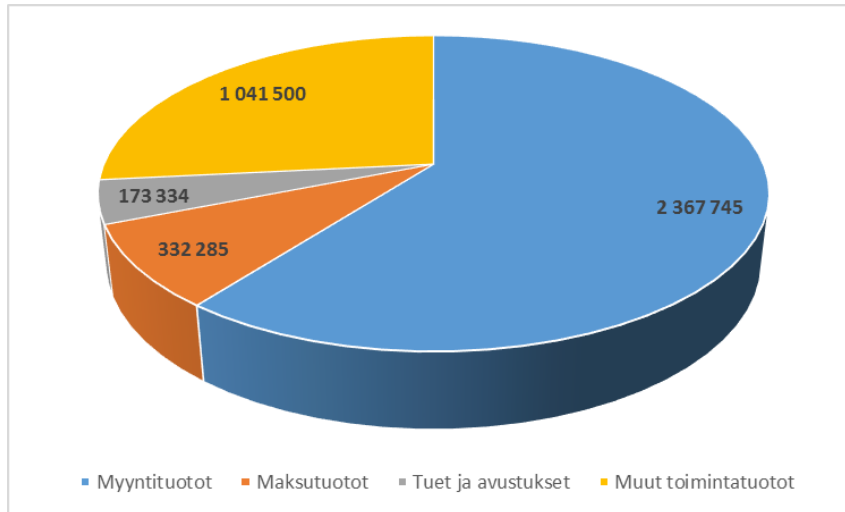
Käyttötalouden tehtäväaluekohtainen talouden toteutuminen, tuloslaskelman ja investointiosan talouden toteutuminen raportoidaan hallitukselle vähintään joka toinen kuukausi.

Konsernin tytäryhtiöiden talouden seuranta järjestetään samojen periaatteiden mukaan kuin kunnan talousarvion seuranta, ellei konserniohjeessa ole muuta määrätty. Raportointi hallitukselle ja valtuustolle suoritetaan puolivuosisiraportin muodossa tilinpäätöksen lisäksi.

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

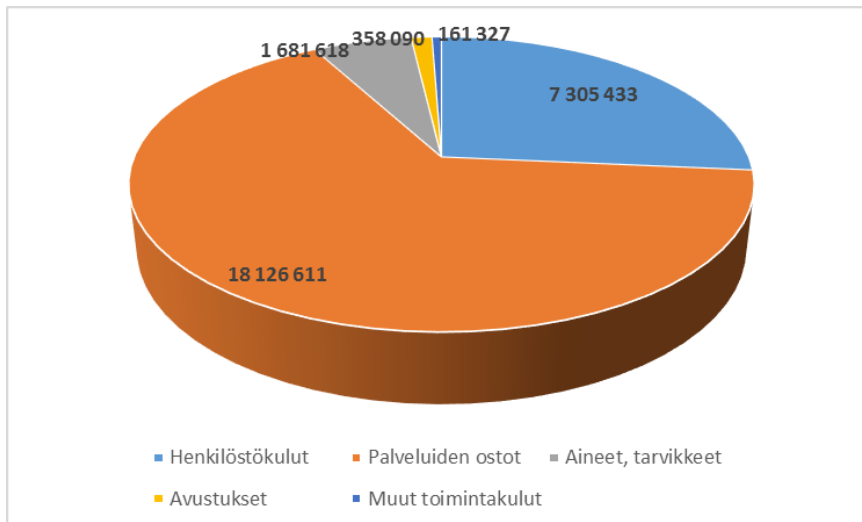
3.1 Toimintatuottojen ja -kulujen jakautuminen meno- ja tulolajeittain

Toimintatuottojen 2018 jakautuminen

Kuvio: Sisäiset ja ulkoiset toimintatuotot, TA2018

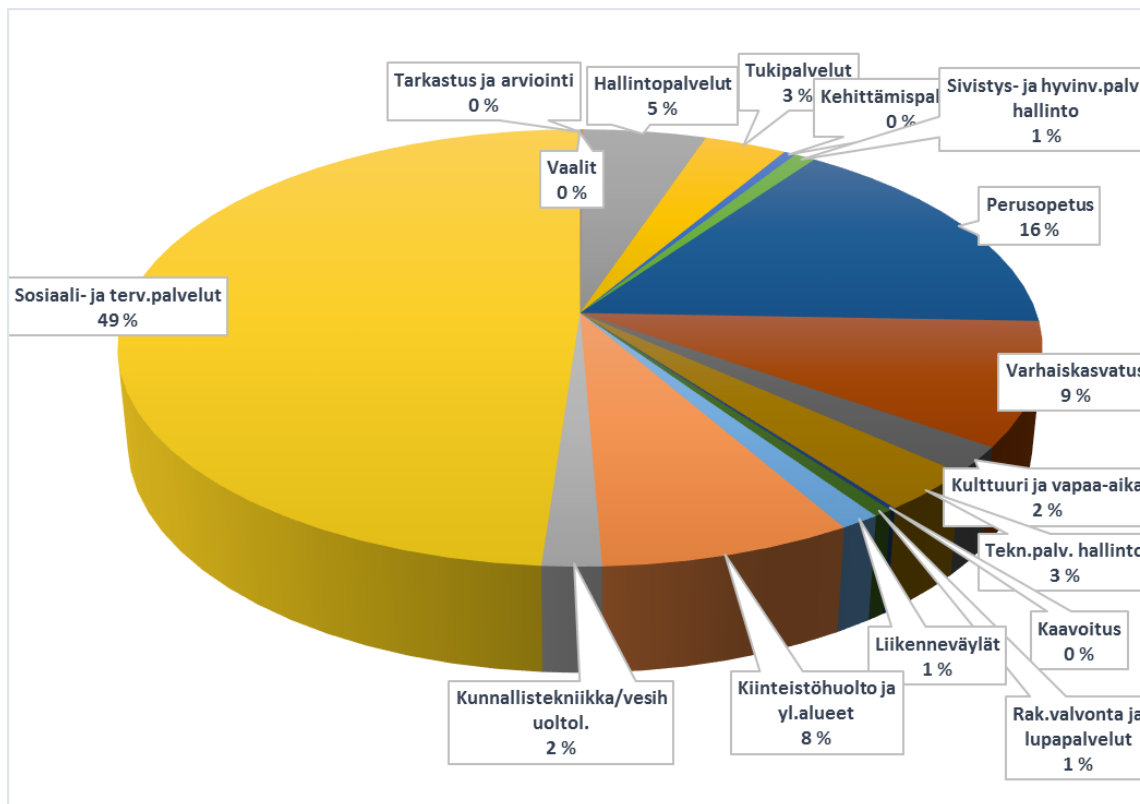
Toimintakulujen 2018 jakautuminen

Kuvio: Sisäiset ja ulkoiset toimintakulut, TA2018

Toimintakulut tehtäväalueittain

Kuvio: Toimintakulut tehtäväalueittain, TA2018

3.2 Talousarvion sisäiset erät

Talousarvioon sisältyvät sisäisinä tuloina ja menoina seuraavien toimintojen kustannusten jaot:

- taloushallinto
- tietohallinto
- ruokapalvelut
- siivouspalvelut

3.3 Talousarvio ja -suunnitelma / Tuloslaskelma 2015–2019

	TP 2016	TarkTA 2017	Kh 2018	TS 2019	TS2020	muutos% Tatark/ TA 2018
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	2 685 578	2 444 095	2 367 745			-3,12
Maksutuotot	432 552	420 303	332 285			-20,94
Tuet ja avustukset	177 884	128 290	173 334			35,11
Muut toimintatuotot	998 637	993 990	1 041 500			4,78
Toimintatuotot yhteensä	4 294 651	3 986 678	3 914 864	3 950 000	3 950 000	-1,80
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-5 737 464	-5 957 763	-5 754 399			-3,41
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-1 458 123	-1 442 079	-1 306 164			-9,42
Muut henkilösivukulut	-334 903	-208 364	-244 870			17,52
Henkilöstökulut yhteensä	-7 530 490	-7 608 206	-7 305 433			-3,98
Palvelujen ostot	-18 752 384	-18 078 279	-18 126 611			0,27
Aineet, tarvikkeet, tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-1 530 482	-1 655 576	-1 681 618			1,57
Varast. lis (+) tai väh(-)						
Avustukset	-433 868	-443 756	-358 090			-19,30
Muut toimintakulut	-344 552	-155 319	-161 327			3,87
Toimintakulut yhteensä	-28 591 776	-27 941 136	-27 633 079	-27 841 000	-28 006 500	-1,10
TOIMINTAKATE	-24 297 125	-23 954 458	-23 718 215	-23 891 000	-24 056 500	-0,99
Verotulot	18 986 091	19 070 000	19 179 000	19 690 000	20 070 000	0,57
Valtionosuudet	5 684 910	6 150 000	6 157 000	6 100 000	6 000 000	0,11
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	18 116	23 500	17 000	15 000	15 000	-27,66
Muut rahoitustuotot	7 104	4 500	3 300	3 300	3 300	-26,67
Korkokulut	-139 196	-160 000	-190 000	-210 000	-250 000	18,75
Muut rahoituskulut	-7 198	-7 000	-6 500	-7 000	-7 000	-7,14
VUOSIKATE	252 702	1 126 542	1 441 585	1 700 300	1 774 800	27,97
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 411 181	-2 050 000	-2 050 000	-1 860 500	-1 722 767	0,00
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
TILIKAUDEN TULOS	-2 158 479	-923 458	-608 415	-160 200	52 033	-34,12
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	92 734	92 734	92 734	92 734	92 734	
Varausten lis.(-)tai väh.(+)						
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 065 745	-830 724	-515 681	-67 466	144 767	-37,92

3.4. Tehtäväalueiden tuloarviot, määrärahat ja tavoitteet

100 Vaalit

Keskusvaalilautakunnan toiminnan keskeiset tavoitteet on määritelty vaalilaissa.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	7 743	0	0	15 000
TOIMINTAKULUT	-7 727	0	-21 440	-19 840
TOIMINTAKATE	16	0	-21 440	-4 840

Tehtäväalueen tavoitteet

Vaalilain määräysten toteutuminen. Talousarviossa on huomioitu presidentinvaaleista aiheutuvat tuotot ja kustannukset. Mahdolliseen maakunta- ja soteuudistuksen edellyttämien vaalien järjestämiseen ei esityksessä ole varauduttu (lainsäädäntö ei ole valmis).

200 Tarkastus ja arviointi

Tarkastuslautakunnan toiminnan keskeiset tavoitteet on määritetty kuntalaissa. Tarkastuslautakunnan arviointityö tapahtuu arviointisuunnitelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta seuraa tilintarkastajan työohjelman toteutumista.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-12 931	-13 328	-15 290	-16 140
TOIMINTAKATE	-12 931	-13 328	-15 290	-16 140

Tehtäväalueen tavoitteet

Kuntalain 121 §:n mukaan

30 Konsernihallinto

300 Hallintopalvelut

Toiminnan tarkoitus

Hallintopalvelujen tehtävänä on avustaa valtuustoa, kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa kunnan toimialojen ja konserniin kuuluvien yhteisöjen johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Hallintopalvelujen tehtävänä on vastata mm. kuntakonsernin yleishallintoon, taloushallintoon, henkilöstöhallintoon, tietohallintoon, vakuuttamiseen, työllistämiseen ja hankintoihin liittyvistä tehtävistä sekä koordinoinnista kunnan eri toimialojen välillä.

Riskianalyysi

Konsernipalveluiden riskianalyyssissä merkittävimiksi riskejä aiheuttavaksi tekijäksi on tunnistettu kunnan voimakkaasti heikentynyt taloustilanne edellisvuosina. Toimintaa on pystyttävä sopeuttamaan aleneviin tulovirtoihin nähden. Talouden seurannan tulee tuottaa riittävän ajantasaista tietoa menneestä ja ennakoida tulevaa kunnan

päätöksenteon tueksi. Taloustilannetta saattavat heikentää erilaiset valtakunnalliset muutokset, erityisesti maakunta- ja soteuudistuksen talouteen vaikuttavat ratkaisut. Lakisääteiset ja muut mahdolliset uudistukset ja muutokset vaativat myös henkilötöitä kunnan omissa toiminnoissa ja siten aiheuttavat osin jo ohueeseen henkilöstöresurssiin omat riskitekijänsä. Tietohallinnon aiempaa merkittävää yhden henkilön varassa toimimisen henkilöriskiä on poistettu palkkaamalla toinen henkilö. Tietojärjestelmien osalta mietitään tapauskohtaisesti ulkoistuksia ulkoiselle palvelutuottajalle (lähinnä Saita Oy:lle) riskien minimoimiseksi.

Henkilöriskien minimoimiseksi on erityisen tärkeää huolehtia riittävästä osaamisesta työntekijöiden keskuudessa. Tämä on eräs toiminnan painopiste myös vuoden 2018 aikana ja sitä toteutetaan myös hallintopalveluissa erilaisin tehtäväjärjestelyin.

Kustannuspaikat

3000	Yleishallinto
3005	Henkilöstöhallinto
3006	Työsuojelu
3010	Taloushallinto
3011	Valtuusto ja hallitus
3015	Tietohallinto
3020	Maa- ja metsätilat
3025	Omaisuuksien hallinta
3030	Yhteistoiminta
3035	Riskien hallinta/vakuuttaminen
3040	Työllistäminen

Toiminnalliset muutokset

EU:n yleinen tietosuoja-asetus korvaa toukokuussa 2018 henkilötietolain. EU:n tietosuoja-asetuksen rinnalle säädetään uusi kansallinen henkilötietolaki, jossa täsmennetään tietosuoja-asetuksen vaatimuksia ja johon sisällytetään säännöksiä mm. valvontaviranomaisesta. Asetuksesta seuraa rekisterinpitäjille ja henkilötietoja käsitteleville tahoille uusia velvollisuuksia ja vastuuta.

Uudistustyötä on jo vuoden 2017 aikana teettänyt myös suomi.fi –palvelutietovaranto. Em. on tietovaranto, johon organisaatiot, joilla on joko käyttövelvollisuus tai käyttöoikeus, tuottavat tiedot tarjoamistaan palveluista ja asiointikanavista sekä palveluun kytkeytyvän organisaation tiedoista.

Kuntalain 22 § mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Tähän liittyen on konsernipalveluissa tunnustettu, että kunnan on kehitettävä informaation jakamiseen uusia/toimivia kanavia ja toimintatapoja.

Mahdollinen maakunta- ja sote-uudistus muuttaa toteutuessaan kuntien toimintaympäristöä vuodesta 2020 lähtien.

Toiminnan painopistealueet 2018–2020

Hallintopalveluiden toiminnan painopisteitä ohjaa valtuustossa 20.9.2017 hyväksytty kuntastrategia. Strategiassa on mm. päätetty, että painopisteinä ovat elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja taloudellinen itsenäisyys.

1. Henkilöstön toimenkuvien päivittäminen, henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen. Taloudelliseen itsenäisyyteen sisältyy myös hyvä henkilöstövoimavarajohdaminen.
2. Tietosuoja-asetus ja suomi.fi –palvelutietovaranto

3. Kuntastrategian yhteisöllisyyden näkyminen mm. osallistamisen monipuolistamisella ja helppokäyttöisyydellä mm. kunnan nettisivujen uudistuksella ja muun sosiaalisen median hyödyntämisellä. Kunnan asioista tiedotetaan oikea-aikaisesti ja viestinnän ohjeet päivitetään.
4. Pitkäaikaistyöttömyyden hoitaminen yhdessä Eksoten kanssa sovittujen tavoitteiden mukaisesti
5. Menokehityksen sopeuttaminen tuloihin ja palvelutarpeeseen niin käyttötaloudessa kuin investoinneissakin. Talouden suunnittelu on pitkäjänteistä.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	954 590	706 752	726 250	739 320
TOIMINTAKULUT	-1 275 817	-1 196 350	-1 425 340	-1 385 763
TOIMINTAKATE	-321 227	-489 598	-699 090	-646 443

Tehtäväalueen tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Varmistetaan henkilöresurssien riittävyys/toimivuus osaamisen varmistamisella	Toimenkuvat ja TVA:t ajan tasalla	Toimenkuvat ovat ajan tasalla, TVA ajan tasalla. Varahenkilöjärjestelmä suunniteltu esim. sairauspoissaolojen varalle.
Tietosuoja-asetuksen edellyttämien muutosten ja suomi.fi-palvelutietovarantotyön hoitaminen	Tietosuoja-asetuksen edellyttämät toimenpiteet määriteltä ja toteutettu	Lainsäädännön edellyttämät muutokset hoidetaan edellytetyissä aikatauluissa
Informaation lisääminen ja monipuolistaminen mahdollisimman nykyaikaisin ja kattavin tavoin. Osallistamisen mahdollistaminen kuntalaisille huomioitu.	Nettisivut on uudistettu ja sisältöä selkeytetty. Kunnan yleiset ohjeet viestinnän ja tiedottamisen periaatteista hyväksyty.	Kunnan nettisivut ovat toimivat ja ajantasaiset. Myös muut informaatiokanavat ,esim. facebook, on hyödynnetty asianmukaisesti.
Pitkäaikaistyöttömyyden hoitaminen vastaamalla Eksoten tavoitteisiin mahdollisimman hyvin, kunnan oman talousarvion puitteissa.	Aktiivitoimenpiteissä on kuukausittain 25 % enemmän henkilöitä kuin syyskuussa 2017. Tilanne 9/2017 oli 300 pv - 26 henkilöä, 1000 pv tmt saaneet - 22 henkilöä. Tarkoittaa siis + 7 ja + 6 henkilöä/kk	Työllistämisyksikkö toimii ja sen erilaisissa tehtävissä/toimenpiteissä on keskimäärin 10 henkilöä/kk. Jos henkilöitä ei saada esim. kuntouttavaan työtoimintaan, selvitetään mahdollisuuksien rajoissa esteet yhdessä esim. Eksoten kanssa. (Vuonna 2017 ongelmaksi on muodostunut se, ettei esim. kuntouttavaan työtoimintaan tms. ole osoitettu henkilöitä sitä määrää, joka kunnalla olisi mahdollisuus ottaa vastaan.)

310 Tukipalvelut

Toiminnan tarkoitus

Tukipalveluiden tehtäväalue vastaa ruoka- ja siivouspalveluiden järjestämiseen liittyvistä tehtävistä kunnassa. Ruokapalvelut-yksikkö tuottaa keskitetysti ateriat kunnan omiin varhaiskasvatus- ja perusopetustoimipaikkoihin sekä mahdollisuuksien mukaan myös kunnan eri tilaisuuksien kahvi- ja/tai ruokatarjoilua.

Ruokapalvelut-yksikkö pitää ruokapalveluiden tason ja ruuan laadun hyvänä ja suositusten mukaisena. Siivouspalvelut-yksikkö huolehtii kunnan kiinteistöjen siisteydestä siivousmitoituksen mukaisesti.

Kustannuspaikat

3100	Ruokapalvelut
3110	Siivouspalvelut

Toiminnalliset muutokset

Saimaanharjun koulun toimintaa on toistaiseksi sijoitettu osin kunnan muihin kiinteistöihin sekä parakkeihin. Muilta osin vuonna 2018 toiminta tapahtuu vakiintuneissa tiloissa.

Toiminnan painopistealueet 2018–2020

Siivouspalvelutehtävien sisällön selventäminen asiakkaille jatkuu. Tavoitteena on saavuttaa mitoituksen mukainen siivoustaso. Sekä ruoka- että siivouspalveluiden kustannuslaskennan ja -tietoisuuden kehittäminen myös asiakkaiden ja myös työtä tekevän henkilöstön keskuudessa.

Ruokasuositustietoisuuden lisääminen

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	878 500	974 927	916 601	930 515
TOIMINTAKULUT	-882 672	-882 515	-918 830	-930 515
TOIMINTAKATE	-4 172	92 412	-2 229	0

Tehtäväalueen tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Ruokapalvelujen tuottaminen hyväksytyihin ruokapalvelulinjauksiin pohjautuen. Yhteistyön parantaminen koulujen ja päiväkotien kanssa VRN (Valtion ravitsemusneuvottelukunta) oppaitten mukaisesti (Koulut: Opitaan ja syödään yhdessä ja 2018 ilmestyvän päiväkodeille tarkoitetun samainen suositus).	Ruokapalvelulinjaukset hyväksytyy vuoden 2018 aikana.	Ruokapalvelut tuotetaan jatkossa hyväksytyihin ruokapalvelulinjauksiin pohjautuen. Vuonna 2018 laaditaan ja hyväksytään em. linjaukset. Luodaan yhteiset pelisäännöt miten oppilaat, päiväkotilapset ja henkilökunta ovat mukana ruokakasvatuksessa ja kuinka he voivat vaikuttaa ruokapalvelun tarjonnan ja palvelun kehittämiseen.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Ruoka- ja siivouspalveluissa asiakaspalvelun kehittäminen	Asiakaspalvelun kehittämisen prosessit kuvattu ruoka- sekä siivouspalveluissa. Toiminta tapahtuu kuvattujen prosessien mukaisesti.	Strategiavalintana asiakaspalvelun kehittäminen tarkoittaa sitä, että ruokapalvelussa parannetaan asiakkaan osallistumismahdollisuuksia, tehdään enemmän asiakasyhteistyötä ja tiedotetaan avoimesti sekä ymmärretään asiakkaan tarpeita ja huomioidaan ne.
Siivouspalvelujen toimintavarmuuden ylläpito tehtäväkiertoa lisäämällä, toiminta mitoituksen edellyttämällä henkilömitoituksella	Mitoituksen riittävyyden seuranta ja poikkeamien dokumentointi	Työnkierto/sijaistukset eri kunnan toimipisteissä toimivat myös poikkeustilanteissa. Siivouspalvelut tuotetaan mitoituksen määrittämällä budjetilla.

320 Kehittämispalvelut

Toiminnan tarkoitus

Kehittämispalvelujen tehtäväalue vastaa maanhankinnasta, tonttikaupasta, elinkeinoelämän edistämisestä, konserniohjauksesta, kuntatason kehittämishankkeista, joukkoliikenteestä ja markkinoinnista. Saaristoasiain toimikunta käsittelee vapaa-ajan asumisen ja saaristoasioiden hoitoon liittyviä kysymyksiä.

Kustannuspaikat

3200	Kehittämispalveluiden hallinto
3205	Viestintä ja markkinointi
3210	Kehittämishankkeet
3260	Joukkoliikenne
3270	Elinkeinoelämän edistäminen

Toiminnalliset muutokset

Organisaatiouudistuksessa 2017 siirrettiin maankäytön ja asumisen suunnittelu tekniseen toimeen. Konserniohjaukseen kuuluvia yrityksiä ovat KOY Taipalsaaren asunnot, Taipalsaaren lämpö Oy ja Savitaipaleen sekä Lemminkäisen yhteisöomistukseen kuuluva Saimaan kuitu Oy. Näiden lisäksi konserniohjaukseen toimialaan kuuluvat kuntayhtymät sekä erilaiset yhteistyöorganisaatiot ja niiden toimintaan vaikuttaminen.

Vuoden 2018 talousarviossa kehittämispalveluihin varatut toimintamäärärahat ovat niukkoja ja niillä voidaan järjestää lähinnä peruspalveluja kuten aloittavien yrittäjien neuvontaa. Talousarviossa ei ole määrärahoja hanketoimintaan ja ne harkitaan erikseen tapauskohtaisesti vuoden kuluessa. Tekninen toimi vastaa Taipalsaaren sairaalan kiinteistöjen ylläpidosta, muutoin alueen kehittämiseen ei ole varattu määrärahaa.

Toiminnan painopistealueet 2018–2020

1. Konserniohjauksen kehittäminen
2. Olemassa olevien kuntatason kehittämishankkeiden koordinointi
3. Elinkeinoelämän palvelut sekä yhteistyön edistäminen

Riskianalyysi

Konserniohjauksen osalta riskianalyysissä riskinä on tunnistettu yhtiöiden rahoituksellisen aseman heikkeneminen tai oleellinen muuttuminen. Tähän varaudutaan jatkuvalla toiminnan seurannalla ja säännöllisellä raportoinnilla. Omistajaohjauksella edellytetään yhtiöiltä toimia talouden kunnossapitämiseksi

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	7 041	5 807	6 000	6 000
TOIMINTAKULUT	-216 765	-358 021	-290 410	-131 210
TOIMINTAKATE	-209 724	-352 214	-284 410	-125 210

Tehtäväalueen tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Konserniohjeen päivitys	Valmistuminen	Hyväksytty kevään aikana
Green Energy Showroom yhteistyö	Aktiivinen osallistuminen verkoston toimintaan	Verkoston hyödyntäminen kunnan hankkeissa
Elinkeinojen edistäminen	Toimivat yritysneuvonta- ja tukipalvelut	Toimiva yhteistyö Pro Agrarian ja yrittäjäjärjestön kanssa

330 Sosiaali- ja terveystalot

Taipalsaaren palvelutalo Taipale avattiin Kirkonkylässä toukokuussa 2017 ja kaikki asumispaikat on käytössä. Kuluva syksyn aikana saadaan vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston toiminta käyntiin.

Sosiaali- ja terveystalot järjestämistä vastuu on Etelä- Karjalan sosiaali- ja terveystalotilla (Eksote). Palvelut ostetaan sosiaali- ja terveystalotilta vuosittain tehtävän palvelusopimuksen mukaan.

Taipalsaaren hyvinvointiasema avattiin 1.12.2017 ja näin lähes kaikki toimialan palvelut löytyvät yhdestä toimipisteestä. Hyvinvointiaseman kehittäminen jatkuu vuonna 2018. Eksoten tavoitteena on säilyttää nykyiset lähipalvelut Taipalsaarella.

Tulevaisuudessa myös Taipalsaaren väestöpohja vanhenee, jolloin kotihoidon sekä palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen rooli tulee kasvamaan. Tällöin korostuu myös kotona asumisen tukeminen, senioriasuminen sekä omais- ja perhehoito. Näitä asioita viedään yhdessä eteenpäin Eksoten kanssa.

Riskianalyysi

Maakunta- ja soteuudistukseen liittyvä valtionosuusuudistus vaikuttaa kunnan valtionosuuksien määrään, tämä on huomioitava tulorahoituksen suunnittelussa erityisesti

liittyen maakunta- ja soteuudistuksen toteutusajankohtaan. Asiaan liittyvä lainsäädäntö on vielä kesken.

Riskimäärittelyssä on tunnistettu tilanne, jossa kunnan taseessa ja huoltovastuulla on palvelujen tuottamiseen varatut kiinteistöt ja näiden tulevasta palvelukäytöstä päättää maakunnat. Seuraamme lainsäädännön ja valtakunnallisen ohjeistuksen kehittymistä sekä reagoimme tarpeen vaatiessa asiaan.

Kustannuspaikat

3300	Sote-palveluiden hallinto
3310	Eksote

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	350 733	300 721	160 000	117 738
TOIMINTAKULUT	-13 401 399	-13 607 843	-13 279 780	-13 503 048
TOIMINTAKATE	-13 050 666	-13 307 122	-13 119 780	-13 385 310

Tehtäväalueen tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Palvelusopimuksen toteutus	Talusraamissa pysyminen	Palvelusopimukseen kirjattu taso
Toimiva yhteistyö hyvinvointipalveluissa	Eksoten ja kunnan yhteistyö kitkatonta	Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet yhdensuuntaisia ja

Konsernihallinto yhteensä

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	2 190 864	1 988 207	1 808 851	1 793 573
TOIMINTAKULUT	-15 776 653	-16 044 729	-15 914 360	-15 950 536
TOIMINTAKATE	-13 585 789	-14 056 522	-14 105 509	-14 156 963

40 Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tehtävänä on tukea ja kannustaa kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia luomalla edellytyksiä tasokkaaseen koulutukseen, varhaiskasvatukseen ja monipuoliseen vapaa-aikaan. Sivistystoimi tuottaa laadukkaita asiakaslähtöisiä palveluita kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

400 Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinto

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinnon tehtävänä on tukea sivistys- ja hyvinvointilautakuntaa toimialan johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien päätösten valmistelussa ja Taipalsaari-strategian täytäntöönpanossa. Sivistyspalveluiden hallinnon tehtäväalue vastaa sivistys- ja hyvinvointilautakunnan ohjauksessa myös terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevista ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.

Esimiestyössä kannustetaan työssä kehittymiseen, osaamisen jakamiseen sekä käytössä olevien resurssien hyödyntämiseen. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden henkilöstö kehittää toiminnan laatua yhteisvastuullisesti ja kustannustietoisesti edistäen laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Riskianalyysi

Toimialaa kehitetään edelleen kuntastrategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Sivistystoimen riskianalyysin (2016) johtopäätökset ovat osittain huomioitava toiminnan kehittämisessä. Merkittäviksi henkilöstöön liittyviksi riskeiksi muodostuvat työn kuormittavuuteen, henkilöstöresurssien sopeuttamiseen sekä varahenkilöjärjestelmän puutteellisuuteen liittyvät riskit. Riskejä voidaan vähentää laadukkaalla fyysisellä työympäristöllä, työhyvinvoinnin huomioimisella sekä kannustavalla ja osallisuutta vahvistavalla johtamisella. Sivistyspalveluiden tietojärjestelmien toimivuuteen ja ajantasaisuuteen liittyvät riskit on tiedostettu ja niihin varaudutaan järjestelmien ylläpidolla sekä henkilöstön osaamisella. Omaisuusriskinä kiinteistöjen kunnossapitoon liittyviä rajapintaongelmia voidaan parantaa teknisen toimialan yhteistyötä lisäämällä sekä hyödyntämällä olemassa olevia kiinteistöjä toimintaa ohjaavien suunnitelmien mukaisesti.

Kustannuspaikat

4000	Sivistyspalveluiden hallinto
4001	Hyvinvoinnin edistäminen
4002	Järjestöavustukset
4003	Nuorisovaltuusto
4004	Vanhusneuvosto

Toiminnan painopisteet 2018-2020

Asiakastarpeiden kehitys huomioiden selvitetään laadukkaiden peruspalveluiden tuottamismahdollisuudet Taipalsaari-strategian mukaisesti sekä edelleen kehitetään ennaltaehkäiseviä palveluita käytössä olevia resursseja hyödyntäen.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-177 296	-176 615	-193 750	-239 280
TOIMINTAKATE	-177 296	-176 615	-193 750	-239 280

Tehtäväalueen tavoitteet

TAVOITE	MITTARI	TAVOITETASO
Tehtäväalueiden perustuksen tukeminen ja kehittäminen palvelutarpeen mukaisesti.	Käydyt kehityskeskustelut ja ammatillinen kehittyminen	1 x kehityskeskustelu /työntekijä Täydennyskoulutussuunnitelma
Henkilöstön työhyvinvointi ja ammatillinen kehittyminen.	Hyvinvointiprofiilin tulokset, kehityskeskustelut ja täydennyskoulutussuunnitelma	Henkilöstön hyvä työmotivaatio ja sitoutuminen, ei kasvua sairaspoissaoloissa täydennyskoulutussuunnitelman laatiminen.
Palvelut toteutetaan tehokkaasti ja tuloksellisesti talousarvion puitteissa.	Talousarvio 2018	Talousarvio 2018

470 Perusopetus**Toiminnan tarkoitus**

Perusopetuksen tehtäväalue vastaa kunnan perusopetuksen laadukkaasta ja kustannustehokkaasta toteuttamisesta.

Kustannuspaikat

4700	Perusopetuksen hallinto
4705	Perusopetuksen oppilaskuljetukset
4710	Perusopetuksen kehittämishankkeet
4720–4760	Koulujen kustannuspaikat (Saimaanharjun yhtenäiskoulu, Kirkonkylän koulu ja Vehkatakaleen koulu)

Toiminnan painopisteet 2018 – 2020

- Uuden opetussuunnitelman mukaisia toimintatapoja ja opetusta kehitetään huomioiden mahdollisuudet uusien oppimisympäristöjen käyttöönotossa ja hyödyntämisessä.
- Selvitetään mahdollisuus aloittaa JOPO (joustava perusopetus)- toiminta, jolla voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevästi alhaisen koulunkäyntimotivaation aiheuttamiin oppimisen haasteisiin.
- Kehitetään koulunuorisotyötä, jolloin nuorisotyön palveluita voidaan tarjota haja-asutusalueen nuorille sekä lisätä koulunkäyntimotivaatiota nuorisotyöntekijöiden ammattiosaamiseen perustuen.
- Saimaanharjun koulun laajennushankkeen valmistelua jatketaan.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	120 531	105 579	63 000	55 000
TOIMINTAKULUT	-4 531 069	-4 687 651	-4 451 744	-4 348 469
TOIMINTAKATE	-4 410 538	-4 582 072	-4 388 744	-4 293 469

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsittelyssä olleessa talousarviossa toimintakate oli 150.000 euroa heikompi. Lautakunnan tulee huomioida tämä käyttösuunnitelmaa hyväksyessään.

Tehtävääalueen tavoitteet

TAVOITE	MITTARI	TAVOITETASO
Opetussuunnitelman käyttöönotto ja arvioinnin ja työskentelytapojen kehittäminen.	OPS2016 käytössä.	OPS2016 käytössä luokilla 1-8.
Koulunuorisotyön lisääminen ja nuorisotilatyön tarjoaminen osana JOPO-toimintaa.	tunnit/ viikko / lukukausi käyntikerta/ kk JOPO-ryhmä oppilasmäärä	4 tuntia / viikko / lukukausi 400 käyntikertaa / kk 10 opp./JOPO-ryhmä
Henkilöstön työhyvinvointi ja ammatillinen kehittyminen.	Hyvinvointiprofiilin tulokset, kehityskeskustelut ja täydennyskoulusuunnitelma	Henkilöstön hyvä työmotivaatio ja sitoutuminen, ei kasvua sairauspoissaoloissa täydennyskoulutussuunnitelman laatiminen.
Kustannustehokkuus palveluissa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. (esim. nuorisotyö-varhaiskasvatus)	Kuntaliiton seurannan mukainen keskiarvo / oppilas	Manner-Suomen keskiarvo. Vuonna 2015 oman perusopetuksen nettokustannuksen keskiarvo oli 8843€ / oppilas

480 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävääalue vastaa kunnalle kuuluvista lasten varhaiskasvatus, esiopetus, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä lasten kotihoidon- ja yksityisen hoidon tuen tehtävistä.

Kustannuspaikat

4800 Varhaiskasvatuksen hallinto
 4801 Varhaiskasvatuksen ostopalvelut
 4802 Esiopetuksen ostopalvelut
 4804 EHA aamu- ja iltapäivätoiminta
 4840 Saimaanharjun päivähoito
 4842 Saimaanharjun esiopetus
 4844 Saimaanharjun vuoroahoito
 4846 Saimaanharjun iltapäivätoiminta
 4850 Kirkonkylän päivähoito
 4852 Kirkonkylän esiopetus
 4854 Kirkonkylän iltapäivätoiminta
 4860 Vehkataipaleen päivähoito
 4862 Vehkataipaleen esiopetus
 4864 Vehkataipaleen iltapäivätoiminta
 4890 Kotihoidontuki

Toiminnan painopisteet 2018 – 2020

Tehtävääalue muodostuu kahdesta toimintakokonaisuudesta: Kirkonkylä-Vehkataipale ja Saimaanharju-Konstu, joita johtavat päiväkodinjohtajat. Molempiin palvelukokonaisuuksiin kuuluvat päivähoito, esiopetus ja koululaisten iltapäivätoiminta. Vuoroahoitoa toteutetaan Saimaanharjulla.

Varhaiskasvatuksessa on siirrytty tuntiperusteiseen länäolovaraukseen. Asiakasmaksut laskutetaan etukäteen varatun varhaiskasvatusajan perusteella. Asiakasmak-sulainsäädäntö muuttuu vuoden vaihteessa, jolloin asiakasmaksujen ennakoidaan

vähenevän n. 26 % vuonna 2018. Varhaiskasvatuksen halpeneminen perheille voi aiheuttaa palveluiden suurempaa käyttöä myös kotona olevien vanhempien näkökulmasta. Taipalsaarella tarjotaan 20h/viikko varhaiskasvatusta, jos toinen vanhemmista on kotona. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan lainsäädännön asettamia lapsi- ja kasvatusvastuullisten määriä. Varhaiskasvatustilain mukaan alle 3-vuotiailla tulee olla vähintään yksi hoito- ja kasvatustehtävissä oleva henkilö neljää lasta kohden. Alle 3-vuotiaiden ryhmän enimmäiskoko on 12 lasta. 3-5 vuotiaiden ryhmän enimmäiskoko on 21 lasta, joita hoitaa vähintään yksi hoito- ja kasvatustehtävissä oleva henkilö kahdeksaa lasta kohti. Toimenpiteellä lisätään kustannustehokkuutta palveluissa. Esiopetuksen ja iltapäiväkerhotoiminnan järjestäminen tehdään yhteistyössä perusopetuslainsäädännön mukaisesti osana koulujen toimintaa, jolloin esi- ja alkuopetus muodostaa yhden pedagogisen jatkumon lapsen kasvun ja oppimisen tukena.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	392 838	416 372	388 245	286 427
TOIMINTAKULUT	-2 831 767	-2 837 649	-2 898 628	-2 515 995
TOIMINTAKATE	-2 438 929	-2 421 277	-2 510 383	-2 229 568

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsittelyssä olleessa talousarviossa toimintakate oli 250.000 euroa heikompi. Lautakunnassa käsitellyistä säästöesityksistä on kirjattu talousarvio-ohjelmaan edellä esitettyihin lukuihin sisältyen 164.080 euron kustannuksia vähentävät toiminnalliset muutokset. Edelleen jää 85.920 euron suuruinen erä huomioon otettavaksi käyttösuunnitelmien yhteydessä.

Tehtäväalueen tavoitteet

TAVOITE	MITTARI	TAVOITETASO
Lapsiryhmien käyttöasteen parantaminen	Ka vähintään 90%	Min. 90%, jonka seuranta kuukausittain
Esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminnan sekä AP/IP-toiminnan kehittäminen	Henkilöstön yhteiskäyttö 1.8.2018 alkaen.	Perusopetuslaki (4§, 26§, 48§)
Henkilöstön lomasuunnittelun tehostaminen.	Lomat 90% koulujen loma-aikoina	Lomat 90% koulujen loma-aikoina.
Kustannustehokkuus palveluissa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. (esim. koulutoimi)	Kuntaliiton seurannan mukainen keskiarvo / lapsi.	2000-5000 as. kunnat keskiarvo. Vuonna 2015 lasten päivähoidon nettokustannuksen ka / 0-6 v lapsi 2000-5000 asukkaan kunnissa oli 5451

490 Kulttuuri ja vapaa-aika

Kulttuurin ja vapaa-ajan tehtäväalue vastaa kunnan kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-aikapalveluista.

Kustannuspaikat

4900	Kirjasto
4910	Museo- ja näyttelytoiminta
4920	Taiteen perusopetus
4930	Kansalaisopisto
4940	Muut kulttuuripalvelut
4941	Taipalsaaripäivät
4949	Kulttuuripalveluiden kehittämishankkeet
4950	Liikuntapalvelut
4952	Nuorisopalvelut
4956	Vapaa-aikapalveluiden kehittämishankkeet
4957	Kansainvälinen nuorisotyö

Toiminnan painopisteet 2018 – 2020

- Kirjastotoiminnan kehittäminen lukemisen ja lainaustoiminnan lisäämiseksi.
- Kirkonkylän edelleen kehittäminen matkailu- ja museokohteena.
- Tapahtumatarjonnan kehittäminen ja vakinaistaminen huomioiden kunnan eri kohderyhmät yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.
- Liikunta ja muiden kulttuuriharrastuspalveluiden kehittämisen avulla kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja ennaltaehkäisevien toimintamuotojen kehittäminen.
- Osallisuuden lisääminen huomioiden nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto toiminta
- Nuorisotyön kehittäminen nuorisotila- ja koulunuorisotyön muodossa.
- Etsivänuorisotyön tarjoaminen osana muun nuorisotyön kehittämistä.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	51 503	76 442	40 150	55 900
TOIMINTAKULUT	-545 180	-613 225	-576 848	-547 167
TOIMINTAKATE	-493 677	-536 783	-536 698	-491 267

Tehtäväalueen tavoitteet

TAVOITE	MITTARI	TAVOITETASO
Kirjasto toteuttaa lastenkirjastotyötä vuosikellokalenterin mukaisesti	tunnit / ryhmä / lukuvuosi	2 tuntia / ryhmä / lukuvuosi
Koulunuorisotyön lisääminen ja nuorisotilatyön tarjoaminen.	tunnit/ viikko / lukukausi käyntikerta/ kk	4 tuntia / viikko / lukukausi 400 käyntikertaa / kk
Ennaltaehkäisevien hyvinvointi- ja kulttuuripalveluiden tarjoaminen	tapahtuma/ liikuntatilojen varausaste / harrastajamäärät/ asiakaskysely	2017 määrä / asiakastytyväisyys

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut yhteensä

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	564 872	598 393	491 395	397 327
TOIMINTAKULUT	-8 085 312	-8 315 140	-8 120 970	-7 650 911
TOIMINTAKATE	-7 520 440	-7 716 747	-7 629 575	-7 253 584

50 Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden tehtävänä on vastata rakennusvalvonta- ja lupapalveluista sekä kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta, kunnan omistaman rakennetun ympäristön (kadut, verkostot, puistot, leikkikentät, satamat, muut yleiset alueet sekä rakennukset ja rakennelmat) kunnossapito- ja käyttötehtävistä, kunnan kaavoituksesta sekä vesi- ja viemärlaitoksen ylläpitämisestä. Teknisten palveluiden toimiala vastaa lisäksi Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen, Etelä-Karjalan maaseututoimen sekä Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ja Etelä-Karjalan jätehuollon sopimusohjauksesta. 2017 tehdyn hallintosäännön mukaisesti tekniset palvelut vastaa jatkossa kunnan alueella tapahtuvasta kaavoittamisesta.

500 Teknisten palveluiden hallinto

Toiminnan tarkoitus

Teknisten palveluiden hallinnon tehtävänä on avustaa teknistä lautakuntaa toimialan johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Teknisten palveluiden hallinto vastaa lisäksi alueellisen pelastustoimen, maaseututoimen, jätehuollon sekä seudullisen ympäristötoimen sopimusohjauksesta.

Riskianalyysi

Toimintaympäristön aiheuttamia riskejä meillä on lainsäädännön ja tulevan maakuntaudistuksen tuomat muutokset ja uudistukset. Näihin on varauduttava riittävillä resursoinneilla ja selkeillä tehtäväkuvilla, sekä vastuutettava oma henkilöstö ja ulkoiset toimijat toimimaan ohjeistuksien ja sopimusten mukaisesti.

Taloudellisina riskeinä merkittävimpinä on riittämätön talouden seuranta ja siihen reagointi muutostilanteissa. Ei osata tunnistaa riskejä riittävän ajoissa ja reagoimisaikaa jää liian vähän. Taloudellisena riskinä on pidettävä myös huonoja sopimuksia ja huonosti kilpailutettuja urakoita. Näihin pystytään varautumaan henkilöstön riittävällä osaamisella ja kouluttautumisella.

Henkilöressurssien riittävyys kiristyneessä taloudellisessa tilanteessa on riskitekijänä jo valmiiksi hyvin kapealla henkilöstömäärällä. Henkilöstön määrärahat supistuvat ja sen myötä on kartoitettava uusia tapoja toteuttaa työtä ja hallita kunnan omistamaa infraa.

Omien rakennusten ja rakenteiden oikea-aikainen kunnossapito on riskitekijä ja näitä riskejä pyritään pienentämään suunnitelmallisuudella ja luomalla kiinteistöihin kunnolliset pitkäntähtäimen suunnitelmat ja huoltokirjat. Yhdyskuntatekniikan, katujen ja liikenneverkkojen korjausvelan kasvu on merkittävä riski. Tätä pyritään pienentämään investoimalla joka vuosi katuverkkojen saneeraukseen niin katuvalaistuksien kuin pinnoitteidenkin osalta.

Rakennuttamisen osalta on keskeistä energiatehokkuus, ympäristön huomioon ottaminen sekä käyttäjilleen terveelliset ja toimivat rakennukset ja ympäristöt.

Kustannuspaikat

6000	Hallinto
6004	Maaseututoimi
6005	Ympäristötoimi
6006	Jätehuolto
6020	Palo- ja pelastustoimi

Toiminnan painopistealueet 2018 – 2020

- rakennushankkeiden laadukas toteuttaminen ja toiminnallisten muutosten ennakointi
- energiatehokkuuden parantaminen kunnan hallinnoimissa kiinteistöissä
- hankintamenettelyyn panostaminen

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	11 579	7 800	7 800	7 800
TOIMINTAKULUT	-730 823	-785 036	-854 316	-846 757
TOIMINTAKATE	-719 244	-777 236	-846 516	-838 957

Tehtäväalueen tavoitteet

- Palvelut toteutetaan kokonaistaloudellisesti valtuuston asettamien määrärahojen puitteissa.
- Energiatehokkuuden parantaminen ja tätä tukevien suunnitelmien luominen kohteisiin.

510 Kaavoitus**Toiminnan tarkoitus**

Teknisten palveluihin kuuluu kunnan alueella tapahtuva kaavoitus ja maankäytön suunnittelu ja sen ohjaus. Maankäytön suunnittelulla luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle asuin- ja elinympäristölle.

Kustannuspaikat

6030 Kaavoitus

Toiminnan painopistealueet 2018-2020

Kunnan alueella on paljon kaavoittamatonta ranta-aluetta ja näille alueille osayleiskaavan laadinta. Konstunrannan kaavan saattaminen lainvoimaiseksi ja seuraavan asemakaavoitettavan alueen kaavoitustyön aloittaminen.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	
TOIMINTAKULUT	0	0	0	-47 000
TOIMINTAKATE	0	0	0	-47 000

Tehtäväalueen tavoitteet

- Ranta-alueiden kaavoittaminen tehtyjen suunnitelmien mukaisesti.

570 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut**Toiminnan tarkoitus**

Rakennusvalvonnan päätehtävä on ohjata ja valvoa kaavojen ja rakennusjärjestyksen noudattamista ja huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien

käsittelystä ja rakennustyön viranomaisvalvonnasta sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa.

Kustannuspaikat

6700 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut

Toiminnalliset muutokset

Vuoden 2017 aikana on aloitettu kiinteistöveroselvitys, jonka tavoitteena on saattaa kunnan kiinteistötietojärjestelmä ajan tasalle, sekä purkaa aiempien vuosien tuomaa katselmusmäärää. Projekti pyritään saattamaan valmiiksi vuoden 2019 aikana. Rakennusvalvonnassa tapahtui 2017 vuoden alkupuoliskolla henkilöstövaihdos, joka on vaikuttanut rakennusvalvontaan.

Toiminnan painopistealueet 2018 – 2020

Rakennusjärjestyksen luominen käynnistettiin 2017 vuoden loppupuoliskolla ja uusi rakennusjärjestys pyritään saamaan käyttöön vuoden 2018 alkupuolella. Vanha rakennusjärjestys oli jo vuodelta 2002.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	109 460	91 573	80 000	61 200
TOIMINTAKULUT	-123 176	-124 977	-171 010	-161 707
TOIMINTAKATE	-13 716	-33 404	-91 010	-100 507

Tehtäväalueen tavoitteet

- Rakennuslupien käsittelyn tehostaminen, luvan käsittelyaika enintään yksi kuukausi

575 Liikenneväylät

Toiminnan tarkoitus

Liikenneväylät -tehtäväalue vastaa kunnan kaava- ja yksityisteihin liittyvien asioiden hoitamisesta. Liikenneväyliä kehitetään ja toimitaan sovitulla tavalla liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisesti. Kunta avustaa yksityisteitä, jolloin tiehoitokunnat voivat pitää yksityistieverkkoa kunnossa. Kaavateiden ylläpito teetetään ostopalveluna.

Kustannuspaikat

6750 Kaavatiet

6755 Yksityistiet, haja-asutusalue

Toiminnan painopistealueet 2018 – 2020

Maaseudullisen liikenneturvallisuukselvityksen valmistelu ja vanhan liikenneturvallisuukselvityksen päivitystyö aloitettiin 2017 keväällä ja se valmistuu 2018 kesään mennessä. Katuvalaistuksen uusiminen ja rakentaminen jatkuu. Vanhat elohopeapohjaiset katulaput on pääosin korvattu energiatehokkailla led-valaisimilla, sekä valaistuksien ohjauksia pyritään uusimaan. 2017 saatiin investoitua kahteen tiehankkeeseen, Muukkolantiehen ja linja-autojen kääntöpaikkaan ja vuoden 2018 painopisteinä investoinneissa on Kuhatien saneeraaminen.

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	1 037	2 158	750	750
TOIMINTAKULUT	-390 324	-345 163	-338 460	-334 670
TOIMINTAKATE	-389 287	-343 005	-337 710	-333 920

Tehtäväalueen tavoitteet

- Liikenneverkoston kuntotason parantaminen ja vuosittaisen saneeramishjelman luominen määrärahojen puitteissa.

580 Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet**Toiminnan tarkoitus**

Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet -tehtäväalue vastaa kunnan rakennetun ympäristön (kadut, puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet), sekä rakennusten ja rakennelmien kunnossapito- ja käyttötehtävistä.

Kustannuspaikat

6800	Kiinteistöhuolto (yhteiset kustannukset kaikille kiinteistöille)
6801–6845	Rakennuksittain kunnan eri kiinteistöt omilla kustannuspaikoilla
6850	Puistot ja yleiset alueet
6852	Laiturit ja maapaikat

Toiminnalliset muutokset

Vuoden 2017 aikana kaksi kiinteistöhoitajaa on jäänyt eläkkeelle ja tehtävien jakamisella toisen tilalle ei ole tarvittu lisähenkilöstöä palkata. Toisen eläköityvän huoltomiehen tilalle on tarkoitus palkata uusi henkilö.

Toiminnan painopistealueet 2018 – 2020

Olemassa olevien rakennusten huolto ja kunnossapito

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	718 087	1 016 689	1 057 882	1 045 214
TOIMINTAKULUT	-1 830 760	-2 480 487	-2 037 360	-2 112 203
TOIMINTAKATE	-1 112 673	-1 463 798	-979 478	-1 066 989

Tehtäväalueen tavoitteet

- Energian kulutuksen pienentäminen, tavoitteena -10 %
- Yleisten alueiden kuntotason kohottaminen ja vuosittaisen saneeraamisohjelman luominen määrärahojen puitteissa.
- Ohjeistavien kiinteistökohtaisten huoltosuunnitelmien laadinta vuoden 2018 aikana.

590 Vesihuoltolaitos**Palvelutuotanto**

Vesihuoltolaitoksen tehtäväalue vastaa vesi- ja viemärlaitoksen ja verkostojen ylläpidosta ja huoltotehtävistä sekä uusien alueiden vesi- ja viemärlaitteiden rakentamisesta.

Toiminnan painopistealueet 2018 – 2020

Toimivat ja kunnossa olevat verkostot. Digitaalisen kartta-aineiston käyttöönotto vesijohto ja verkosto asioissa. Kunnan olemassa olevan vesijohtoverkoston kartoitustyön tekeminen.

Kustannuspaikat

6910 Vesihuoltolaitos

Tehtäväalueen talous

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	545 533	589 831	540 000	594 000
TOIMINTAKULUT	-505 461	-482 916	-467 930	-493 315
TOIMINTAKATE	40 072	106 915	72 070	100 685

Tehtäväalueen tavoitteet

- Toimiva verkosto, mittarina verkostoon pumpattu vesi m³/laskutettu vesi m³. Tavoitteena kokonaishukan väheneminen edellisvuodesta.
- Häiriötön vedenjakelu, tavoitteena 0 häiriötä.
- Digitaalinen kartta-aineisto

Tekniset palvelut yhteensä

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	1 385 696	1 708 051	1 686 432	1 708 964
TOIMINTAKULUT	-3 580 544	-4 218 579	-3 869 076	-3 995 652
TOIMINTAKATE	-2 194 848	-2 510 528	-2 182 644	-2 286 688

Koko kunta käyttötalous yhteensä

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Kh 2018
TOIMINTATUOTOT	3 798 442	4 294 651	3 986 678	3 914 864
TOIMINTAKULUT	-14 061 768	-28 591 776	-27 941 136	-27 633 079
TOIMINTAKATE	-10 263 326	-24 297 125	-23 954 458	-23 718 215

4. TULOSLASKELMAOSA

4.1 Tuloslaskelmaosan tuloarviot ja määrärahat

	TP2016	TA2017	KH2018
		sis.muut.	
Kunnan tulovero	16 564 696	16 560 000	16 632 000
Kiinteistövero	1 726 833	1 708 000	1 688 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	694 562	802 000	859 000
Verotulot	18 986 091	19 070 000	19 179 000
Valtionosuudet	5 684 910	6 150 000	6 157 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-121 174	-139 000	-176 200
Korkotuotot talletuksista	3 721	8 000	3 000
Korkotuotot antolainoista	14 395	13 500	14 000
Muut korkotuotot	0	2 000	0
Korkotuotot	18 116	23 500	17 000
Osinkotuotot ja osuuspo korot	1 859	1 700	2 000
Viivästyskorkotulot	1 350	2 800	1 300
Muut rahoitustuotot	3 895		
Muut rahoitustuotot	7 104	4 500	3 300
Korkokulut lainoista	-139 196	-160 000	-190 000
Korkokulut	-139 196	-160 000	-190 000
Viivästyskorkomenot	-795	-200	
Muut rahoituskulut	-6 403	-6 800	-6 500
Muut rahoituskulut	-7 198	-7 000	-6 500

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuottoina tuloslaskelmassa käsitellään arvioidut korkotuotot ja muut rahoitustuotot. Korkotulona on budjetoitu antolainoista, muista sijoituksista ja talletuksista sekä maksuliikennetileiltä talousarviovuonna saatavat tuloarviot (yhteensä 17 000 €). Muina rahoitustuottoina on budjetoitu mm. verotilityskorot, osingot ja osuuspääomien korot (yht. n. 3 300 €).

Rahoituskuluina on budjetoitu arvioidut korkomenot ja muut rahoitusmenot. Korkomenoja ovat pitkäaikaisista lainoista ja lyhytaikaisista lainoista talousarviovuodelta maksettavat korot (yht. n. 190 000 €). Muita rahoitusmenoja ovat mm. verotilityskorot ja viivästyskorot (yht. n. 6 500 €).

Tilinpäätössiirrot

Budjetoitavia tilinpäätössiirtoja ovat erät, joiden toteutuminen on arvioitavissa talousarviota laadittaessa. Tällaisia eriä ovat muun muassa investointivaruksen purkamisen ja siihen liittyvä poistoeron muodostaminen koskien talousarviovuonna toteutettavia investointihankkeita. Myös aiemmin toteutuneisiin investointeihin liittyvä poistoeron purkaminen budjetoidaan tilinpäätössiirtoina.

Vuoden 2018 talousarvioon on budjetoitu edelleen tilinpäätössiirtona poistoeron vähennys (parantaa tulosta) 92 734 euroa.

5. RAHOITUSOSA

5.1 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2016	TA2017 alkup	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate +/-	252 712	1 056 531	1 441 585	1 700 300	1 774 800
Satunnaiset erät +/-		-			
Tulorahoituksen korjauserät +/-	5 730	- 100 000			
Investointien rahavirta					
Investointimenot -	- 2 117 529	- 1 465 275	- 1 248 743	- 2 849 290	- 4 590 200
Rahoitusosuudet investointeihin +		25 000			300 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot +	118 717	150 000	100 000	100 000	100 000
Toiminnan ja investointien rahavirta +/-	- 1 740 370	- 333 744	292 842	- 1 048 990	- 2 415 400
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset -	47 000	-	50 000	-	-
Antolainasaamisten lisäykset -	47 000		50 000		
Antolainasaamisten vähennykset +	-				
Lainakannan muutokset	1 989 945	810 458	- 98 798	1 004 710	2 049 155
Pitkäaikaisten lainojen lisäys +	3 500 000	2 500 000	2 000 000	3 000 000	4 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	- 1 510 055	- 1 689 542	- 2 098 798	- 1 995 290	- 1 950 845
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-	-	-			
Oman pääoman muutokset +/-	-	-		-	-
Muut maksuvalmiuden muutokset +/-	-	-			
Vaikutus maksuvalmiuteen +/-	- 41 111	476 714	144 044	- 44 280	- 366 245
Rahavarat 31.12.	232 588	709 302	853 346	809 066	442 821
Rahavarat 1.1.	273 699	232 588	709 302	853 346	809 066
Pitkäaikainen laina 31.12. €	16 535 234	17 345 692	17 246 894	18 251 604	20 300 759
Pitkäaikainen laina per asukas (4750 as)	3 481	3 652	3 631	3 842	4 274

Antolainauksen muutokset

Antolainauksen muutoksena budjetoidaan taseen pysyvien vastaavien Sijoituksiin kuuluvien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset. Vaihtuvien vastaavien lainasaamisten muutokset budjetoidaan rahoitusosassa Vaikutus maksuvalmiuteen -erässä tai ne voidaan budjetoida sitä ennen omana Muut lainasaamisten muutokset -eränä.

Antolainasaamisten lisäykseen budjetoidaan arvio suunnitelmakaudella myönnettävistä antolainoista. Antolainasaamisten vähennykseen budjetoidaan antolainojen suunnitelmakauden lyhennykset. Antolainauksen muutokset -erä on sitova valtuustoon nähden. Vuodelle 2018 budjetoidulla erällä varaudutaan mahdollisiin hankkeiden välirahoitukseen.

Lainakannan muutokset

Lainakannan muutoksiin budjetoidaan pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos. Pitkäaikaisten lainojen vähennyksenä budjetoidaan kunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset talousarviovuoden aikana. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset budjetoidaan nettomääräisenä.

Lainakannan muutokset -erä on sitova valtuustoon nähden kokonaiseränä.

Vuodelle 2018 on budjetoitu pitkäaikaisten lainojen vähennyksenä -2 098 798 euroa ja vastaavasti uutta vierasta pääomaa arvioidaan tarvittavan 2 000 000 euroa. Näin ollen valtuustoon nähden sitovaksi eräksi muodostuu -98 798 euroa.

6. HENKILÖSTÖOSA

6.1 Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä					
Vakinaiset, määräaikaiset, henkilötyövuosina					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Konsernihallinto	26,6	32,1	31,5	31,5	32,5
<i>Siitä:</i>					
Hallintopalvelut	7	11	10,6	10,6	10,6
Tukipalvelut	18,6	19,1	19,9	19,9	20,9
Kehittämispalvelut	1	2	1	1	1
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	0	0	0	0	0
Sivistystyöpalvelut	114	115	113,5	112	107,5
<i>Siitä:</i>					
Sivistystyöpalveluiden hallinto	2	2	3	3	3
Perusopetus	58	57	57	57	55
Varhaiskasvatus	45,8	47,8	46,3	44,8	42,3
Kulttuuri ja vapaa-aika	8,2	8,2	7,2	7,2	7,2
Tekniset palvelut	15	16	18	18	17
<i>Siitä:</i>					
Teknisten palveluiden hallinto	2	2,5	2,5	2,5	2
Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut	2	2,5	2,5	2,5	2
Liikenneväylät	0	0	0	0	0
Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet	9	9	11	11	11
Kunnallistekniikka ja laitokset	2	2	2	2	2
Yhteensä	155,6	163,1	163	161,5	157

6.2 Henkilöstökulut

	TP2016	TA2017	TA2018
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	5 737 464	5 957 763	5 754 399
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	1 458 123	1 442 079	1 306 164
Muut henkilösivukulut	334 903	208 364	244 870
Henkilöstökulut yhteensä	7 530 490	7 608 206	7 305 433

Huom. TA2017 toteutuu ennusteen mukaan talousarviota paremmin palkkakulujen osalta. Toteuma jäänee vuoden 2016 tasolle.

7. INVESTOINTIOSA

Investointiosa sisältää investointiohjelman talousarviovuodelle 2018 ja investointisuunnitelman taloussuunnitelmavuosille 2019–2020. Investointien aktivointiraja on **10 000 euroa**. Aktivoitavalla hankintamenolla tarkoitetaan tällöin menoja, jotka kirjantodossa on tarkoitus kirjata tasetilille.

Aktivoitavia ovat ne peruserämenot, jotka parantavat hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskykyä alkuperäistä suuremmaksi. Hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskyvyn voidaan katsoa kasvaneen, jos peruserämenot johtaa

- hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja hyödykkeen tuotantokapasiteetin kasvuun
- suoritteiden laadun merkittävään parantumiseen tai
- tuotantoprosessin kustannusten merkittävään vähentymiseen.

Korjaus- ja huoltomenot, joiden seurauksena hyödykkeen tulontuottamiskyky tai käyttö palvelutuotannossa voidaan säilyttää ennallaan, kirjataan yleensä syntymistilikauden kuluksi. Edellä mainittuja kriteerejä sovelletaan peruserämenojen aktivointiedellytyksiä arvioitaessa.

7.1 Investointiohjelma 2018 ja investointisuunnitelma 2019–2020

	Kustannus- arvio	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Investointimenot				
Teknisten palveluiden investoinnit				
Pappilanniemen venesatamat (ei suunnittelukaudella)	-1 020 000			
Pappilanniemen siltahanke (ei suunnittelukaudella)	-500 000			
Olemassa olevan infran peruserämenot	-400 000	-100 000	-100 000	-100 000
Kaavateiden katuv. uusiminen	-200 000	-100 000	-50 000	-50 000
Kuhatien peruseräkorjaus	-240 000	-240 000		
Paloas./tekn. varikon peruserä.	-100 000			-100 000
Rehulan venelaituri	-30 000	-30 000		
Sarviniemen lisälaiturialueen kehittäminen	-40 000	-40 000		
Saimaanharjun koulu	-5 917 000		-2 376 800	-3 540 200
Konstunrannan kaava-alue	-900 000			-600 000
Kunnan kohteiden korjaukset/kunnostukset	-290 000	-60 000	-80 000	-150 000
Kuivanmaan matonpesupaikka	-20 000	-20 000		
Skeittiparkki kehittäminen ja korjaus	-10 000	-10 000		
Menot	-9 667 000	-600 000	-2 606 800	-4 540 200
Muut investointimenot				
Maanhankinta		-50 000	-50 000	-50 000
Saimaan Kuitu Oy, osuus verkon rakentamiseen		-386 555	-100 000	
Saimaan Kuitu Oy, SVOP (lisätuki)		-94 458		
Saimaan Kuitu Oy, SVOP (pääomitus)		-117 730	-92 490	
Investointimenot yhteensä		-1 248 743	-2 849 290	-4 590 200
Investointitulot				
Kiinteän omaisuuden myynti				
Tontin myynti				
Liikuntapaikka-avustus				300 000
Investointitulot yhteensä		0	0	300 000
Investointien nettomenot		-1 248 743	-2 849 290	-4 290 200

8. KONSERNIOSA

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään seuraavat yhteisöt:

Tytäryhtiöt (100 % omistus)

- KOY Taipalsaaren Asunnot
- Taipalsaaren Lämpö Oy
- Biowin Saimaa Oy (Taipalsaaren Lämpö Oy:n 100 % omistama yhtiö)

Kuntayhtymät:

- Etelä-Karjalan liitto
- Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Eksote)

Lisäksi kunnalla on omistuksia myös muissa yhteisöissä, mutta niiden asema pääsääntöisesti on enintään osakkuusyhteisön (omistus 20-50 %) verran. Myös Saimaan Kuitu Oy on osakkuusyhteisö.

8.1 Tytäryhtiöiden tavoitteet vuodelle 2018

KOY Taipalsaaren Asunnot, Taipalsaaren Lämpö Oy sekä Biowin Saimaa Oy

Kunnanhallituksen kokouksessa 14.11.2017 §250 käydyssä valmistelua ohjaavan linjauksen mukaisesti kunnan tytäryhteisöille asetetaan sitovaksi tavoitteeksi seuraava tavoite: **Yhtiöiden on selviydyttävä oman liikevaihtonsa turvin ilman kunnan taloudellista tukea.**

Lisäksi tavoitteeksi asetetaan, että Biowin Saimaa Oy:n sulauttaminen emoyhtiö Taipalsaaren Lämpö Oy:öön selvitetään vuoden 2018 aikana.

Muut yksityiskohtaisemmat tavoitteet yhtiöt linjaavat itse. Yhtiöissä noudatetaan kunnan konserniohjetta. Kuntalain 47 §:n mukaisesti omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.